

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT
SPORTIT DHE RINISË

INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

**PROGRAM ORIENTUES PËR TESTIMIN E KANDIDATËVE TË SHKENCAVE
SOCIALE,
LËNDËT: FILOZOFI, PSIKOLOGJI, SOCIOLOGJI, EKONOMI**

I. HYRJE

Programi orientues për testimin e kandidatëve të shkencave sociale është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit (IZHA), për t'u ardhur në ndihmë të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve, si dhe të gjithë kandidatëve për t'u përgatitur për testim.

Programi është zhvilluar duke iu përgjigjur kërkesave që MASR ka vendosur për kandidatët që testohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

-) Dokumente zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore dhe edukative të mësuesve.
-) Programe të lëndëve shoqërore.
-) Aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie.
-) Aspekte të etikës dhe të komunikimit.
-) Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.
-) Përmbajtja shkencore e lëndës.

II. QËLLIMI I PROGRAMIT

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASR-së që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

Programi orientues për testimin e kandidatëve të shkencave sociale është hartuar për të mbështetur dhe për të nxitur zhvillimin profesional të tyre. Programi është hartuar nga grupi i punës duke mbajtur parasysh përmbushjen e dy qëllimeve kryesore:

-) *Së pari*, të ofrohet si një program orientues për t'u ardhur në ndihmë Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit, si dhe të gjithë mësuesve të lëndëve të shkencave sociale të arsimit parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese në bazë rrethi. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete.
-) *Së dyti*, ai të ofrohet si një program i detyruar, veçanërisht për kandidatët, për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi.

Programi synon:

- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore.
- Rritjen e aftësive dhe kompetencave profesionale të kuadrit mësimit, për të ndikuar drejtpërdrejt në rritjen e efektivitetit të procesit mësimor drejt një mësimit më të suksesshëm.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e rregullave të etikës dhe të komunikimit në punën e tyre në shkollë.
- Rritjen e aftësive të mësuesve në drejtim të zbatimit me saktësi të rregullave drejtshkrimore të shqipes.
- Realizimin në praktikë, nëpërmjet demonstrimit konkret të aftësive të fituara dhe, në mënyrë të veçantë, nëpërmjet vlerësimit të arritjeve përmes testimit.

III. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi orientues për testimin e kandidatëve të shkencave sociale është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional të përmendura më sipër. Për secilën fushë janë renditur njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojë mësuesi i lëndës së shkencave sociale që të përmbushë me sukses rubrikat e testimit.

Programi është ndërtuar duke pasur si pikënisje standardet bazë të përgjithshme të mësuesit si dhe në standardet e mësuesit të shkencave sociale. Përshkallëzimi i kompetencave profesionale që lidhet me secilën fushë të testimit do ta ndihmojë mësuesin që të identifikojë nevojat e tij, si dhe çështjet në të cilat duhet të thellohet më shumë.

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Sipas këtij formati, për secilën fushë prezantohen kompetencat që mësuesit duhet të zotërojnë në fushën e njohurive dhe aftësive, si dhe literatura përkatëse rekomanduese që u vjen në ndihmë për zotërimin e këtyre kompetencave.

FUSHA “DOKUMENTE ZYRTARE”	
Kompetenca “Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe të dokumentacionit shkollor”	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme	
<p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - përshkruan dokumentacionin shkollor të nevojshëm për mbarëvajtjen e procesit mësimor-edukativ në të gjitha hallkat e tij; - vlerëson risitë e dokumentacionit që po shqyrton; - realizon kuptimin, zbërthimin dhe përgjegjshmërinë në zbatimin e kërkesave të dokumentacionit shkollor; - realizon kuptimin, zbërthimin dhe përgjegjshmërinë në zbatimin e kërkesave të dokumentacionit lëndor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar. - Urdhri për miratimin e Dispozitave Normative për arsimin parauniversitar (DN), nr 343, datë 19.08.2013. - Udhëzimi nr. 16, datë 03.08.2016 “Për vitin shkollor 2016-2017 në sistemin arsimor parauniversitar”. - Udhëzimi nr. 44, datë 16.10.2014 “Për disa shtesa dhe ndryshime në udhëzimin nr. 21 datë 23.07.2010 “Për normat e punës mësimore- edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e arsimit parauniversitar””. - Udhëzimi nr. 1, datë 20.01.2017 “Për funksionimin e sistemit të zhvillimit të vazhdueshëm profesional të punonjësve arsimorë”.

	<ul style="list-style-type: none"> - Udhëzimi nr. 2, datë 12.02.2015 “Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve”. - Karta e performancës së shkollës. - Standardet e shkollës si qendër komunitare. - Udhëzimi nr. 34, datë 11.09.2015 “Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me kompetenca, në arsimin bazë”. - Udhëzimi nr. 14, datë 28.07.2016 “Për vlerësimin e nxënësve në arsimin e mesëm të lartë”.
--	---

FUSHA “PROGRAME LËNDORE”

Kompetenca “Zbatimi në mënyrë efektive i programeve të lëndëve shoqërore në shkollë”	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme	
<p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - përcakton çfarë nxënësit duhet të dinë dhe të jenë të aftë të bëjnë; - analizon karakterin konkret dhe të qartë të përmbajtjes së kurrikulës; - vlerëson zbatimin cilësor të programit; - propozon rishikimin e programit lëndor: kërkesat ndaj mësuesit si nismëtar i ndryshimit ose i përmirësimit të programit lëndor. <p><u>Mësuesi thellon të kuptuarit rreth:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - lidhjeve mes njohurive të lëndës që jep mësim me njohuritë e disiplinave të tjera që zhvillohen në shkollë; - vlerësimit të perspektivave të ndryshme që shfaqin nxënësit gjatë mësimit. 	<ul style="list-style-type: none"> - Korniza kurrikulare 2014. - Programet e reja (2015, 2016, 2017), të bazuara në kompetenca për klasat VI,VII,VIII të arsimit të mesëm të ulët si dhe për klasat X dhe XI të arsimit të mesëm të lartë.

**FUSHA “ASPEKTE TË PEDAGOGJISË, METODOLOGJISË DHE PËRDORIMIT TË TIK-
UT NË MËSIMDHËNIE-NXËNIE”**

<p align="center">Kompetenca I</p> <p align="center">“Zotërimi i njohurive pedagogjike specifike të nevojshme dhe të mjaftueshme për mësimdhënien e shkencave shoqërore”</p>	<p align="center">Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zhvillon mësimdhënie në përshtatje me synimet dhe objektivat konkrete të lëndës që jep; - zhvillon koncepte dhe metoda që e bëjnë nxënësin të aftë për të zbatuar njohuritë e reja; - dallon pyetjet e hapura dhe të mbyllura, të strukturuar dhe gjysmë të strukturuar. <p><u>Mësuesi thëllon të kuptuarit rreth:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hartimit të rezultateve të të nxënit; - teknikave të të pyeturit; - përgatitjes së planit ditor; - nxënësve të vështirë dhe punës së diferencuar; - mësimdhënies alternative, nëpërmjet mësimëve të organizuara mirë për çdo sekuençë, duke përdorur strategjitë e përshtatshme, metodat zhvilluese, teknologjitë e të nxënit, si dhe duke kombinuar punën individuale me punën në grup; - zotërimin të kërkesave për vlerësimin e arritjeve të nxënësve, duke përdorur teknikat dhe instrumentet e diagnostikimit dhe të vlerësimit, si dhe u siguron nxënësve dhe prindërve informacionet e nevojshme në kohën e duhur. 	<ul style="list-style-type: none">) Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese, me në qendër nxënësin.) Udhëzues dhe materiale mbështetëse që orientojnë për përgatitjen e ditorit të mësuesit, për organizimin e orës së mësimin etj.) Situatat e të nxënit, IZHA, 2015.) Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015.) Literaturë që ka në fokus aspekte pedagogjike të punës së mësuesit me nxënësit e tij.) Udhëzuesi i gjimnazit, 2016.) Nivelet e arritjes (arsimi bazë dhe arsimi i mesëm), 2016.

<p align="center">Kompetenca II</p> <p align="center">“Përdorimi i metodave dhe i strategjive efektive në mësimdhënien e matematikës”</p>	<p align="center">Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i matematikës:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e rezultateve të të nxënit; - përdor metoda e teknika që nxisin mendimin e pavarur e krijues të nxënësve; - planifikon një orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin; - përdor metoda e teknika që nxisin zhvillimin e të menduarit kritik të nxënësve; - përdor metoda e teknika që sigurojnë barazinë dhe gjithëpërfshirjen; - zhvillon kompetencat matematike në mësimdhënien - nxënien e matematikës; - demonstroi teknika të ndryshme për vlerësimin e nxënësit; - shpjegon parimet e hartimit të një testi. 	<ul style="list-style-type: none"> J Të nxënit me situata, kompetenca dhe situata e të nxënit, IZHA, 2014. J Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015. J Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në arsimin e mesëm të ulët, 2017 J Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në gjimnaz 2016. J Nivelet e arritjes (arsimi bazë dhe arsimi i mesëm), IZHA, 2016. J Portofoli i të nxënit, IZHA, 2015. J Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese me në qendër nxënësin, si dhe metodologjinë e mësimdhënies së matematikës.
<p align="center">Kompetenca III</p> <p align="center">“Përdorimi i teknologjisë së informacionit dhe të komunikimit për të rritur cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies në shkencat shoqërore”</p>	<p align="center">Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i matematikës:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - prezanton materiale matematikore duke përdorur teknologji të përshtatshme si: Power Point, Excel, Math Type në Word; - nxiti nxënësit të bëjnë prezantime në matematikë duke përdorur programe 	<ul style="list-style-type: none"> J Tekste nxënësi apo materiale në ndihmë të mësuesit të lëndës së matematikës që përdoren në klasat VI,VII,VIII të arsimit të mesëm të ulët si dhe në klasat X,XI të arsimit të mesëm të lartë dhe kanë në fokus përdorimin e TIK-ut në mësimdhënie -nxënie.

<p>kompjuterike të njohura për ta;</p> <ul style="list-style-type: none"> - gjen dhe përdor materiale nga Website për të pasuruar dhe perfeksionuar mësimdhënie-nxënien; - përfshin nxënësit në projekte kurrikulare të lëndës së matematikës apo në projekte kurrikulare të integruara të cilat ndërthuren me kërkime, gjetje dhe përdorime materialesh nga Eëbsite. 	
---	--

FUSHA “ASPEKTE TË ETIKËS DHE TË KOMUNIKIMIT”

Kompetenca “Zbatimi i rregullave të etikës dhe të komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit”	Literatura e rekomanduar
--	---------------------------------

<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njeh rregullat e etikës dhe të sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; - sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none">)] Kodi i Etikës së mësuesve në arsimin parauniversitar.)] Draft standardet profesionale të mësuesit në arsimin parauniversitar, IZHA, 2016.
--	--

FUSHA “ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE”

Zbatimi i rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe	Literatura e rekomanduar
---	---------------------------------

<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njeh rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; - zbaton rregullat e drejtshkrimit gjatë 	<ul style="list-style-type: none"> - Drejtshkrimi i gjuhës shqipe.
---	---

veprimtarive në institucionin arsimor.	
FUSHA "PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËS"	
Kompetenca “Respektimi i rigorozitetit shkencor në mësimdhënien e shkencave shoqërore”	Literatura e rekomanduar
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bën që nxënësit të përshkruajnë, analizojnë, vlerësojnë, diskutojnë, mbajnë qëndrim; - dallon çfarë studiojnë lëndët e shkencave shoqërore; - u jep mundësi nxënësve të njohin dhe përshkruajnë dukuri të lëndëve të shkencave shoqërore bashkëkohore që direkt ose indirekt lidhen me vendin tonë; - drejton nxënësit në përdorimin e proceseve të tilla si të menduarit, të analizuarit e fenomeneve etj.; - mbështet nxënësit në kuptimin dhe përdorimin e koncepteve, teorive dhe parimeve lidhur me lëndët e shkencave shoqërore; - bën që nxënësit të marrin parasysh se si faktorë të tillë si kriza, papunësia, inflacioni, buxheti, tregtia ndërkombëtare, prodhimi, kostoja etj., ndikojnë në veprimet dhe vendimet e njerëzve në momente të caktuara. 	<ul style="list-style-type: none"> - Programe dhe tekste të shkencave shoqërore për nxënësin dhe për mësuesin. - Literaturë shkencore dhe burimore për përmbajtjen e lëndës për klasat VI-XII të arsimit parauniversitar